

Maróti Gyula—Révész László: Öt évszázad a magyar énekkari kultúra történetéből.
Népművelési Propaganda Iroda, Budapest, 1983. 180 l.

A kötet a történelmi korszakok nagy periódusait követve érkezik el a reneszánsz kortól napjaink énekkari kultúrájának bemutatásáig. A tizenegy fejezetre tagolódott könyv háromnegyed része (hét fejezete) foglalkozik a XIX. századvég és a XX. század kórusművészetével: *A hazai munkás énekkari mozgalom kezdetei (1880–1907); Három és fél évtized a szocialista kórusművészet útján (1945–1980)*. E terjedelmi aránytalanság részben eltűnt zenekultúránk adatszegénységét, részben az utóbbi évtizedekben bekövetkezett nagy léptékű fejlődést jelzik. Mivel a Bartók, Kodály-centenáriumok alkalmával a figyelem a két nagy, zenei életünk és nevelésünk útját meghatározó alkotóra irányult, most eltekintünk a könyvről szóló írásaitól (*A hazai kóruskultúra művészi megújulásának kezdetei: Kodály Zoltán Psalmus Hungaricusának bemutatója, 1923; Érik a vetés. A Liedertafel-korszak leáldozása. Kodály–Ady Fölszállott a páva bemutatója, 1937*). Kevésbé közismert adatokat idéznek a nyitó fejezetek.

Mátyás udvarának fényűző műveltéről, a művészetek e fejedelmi támogatójáról sokat és sokféleképpen írtak. A királyi udvar valóban királyi színvonalú énekkari kultúrájáról már lényegesen kevesebb az ismeretünk. Pedig neves muzikológusok (pl. Johannes Tinctoris, Johannes Stockem stb.) és mesterek működtek Mátyás udvarában. Róluk, és Beatrix énekkarának későbbi sorsáról, az első nagy nevű magyar zenetudósokról — Kisvárdai János, Kincses (Monetárius) István, Honterus János —, műveikről számol be *A többszólamú éneklés kezdetei hazánkban (XV–XVII. század)* fejezet. Sajnos, kórusművészetünk fényes indulását a magyar történelem küzdelmei, a protestáns tanok hangszerellenessége hosszú időre megállította. Különös (talán a források feltáratlanságából adódik?), hogy a későbbi fejlődés elindítóját mégis a protestáns Maróthi Györgyben, a debreceni kántus (1739) és a sárospataki énekkar (1752) megalakulásában találják meg szerzőink.

A XVIII. század második felében zenei életünket a német muzsika vonita hatása alá (Joseph Haydn, Michael Haydn, K. D. von Dittersdorf stb.). Rajtuk kívül a magyar zenei élet további irányának meghatározói az újítás szándékával „színre lépő” Amadé László és Verseggy Ferenc voltak. Jószándékú kezdeményezésükről, alapvető tévedésükről ugyanúgy szó esik *A felvilágosodás hatása, a hazai karének-kultúra (1770–1825)* című fejezet értékelésekor, mint ahogy a verbunkos támasztotta nemzeti-zene illúziójáról is.

A szabadság eszméjét zászlójára tűző reformkorban a dalárdák műsorai (szöveg- és zeneszerzőik segítségével) megannyi nyílt tüntetés lehetőségét kínálták. Történelem és zene ennyire egységes összefonódásáról ritkán kaphatunk képet a magyar zenetörténetben: *A kibontakozás időszaka: a reformkortól a kiegyezésig (1825–1867)*. Egressy Béni, Erkel Ferenc, Mosonyi Mihály, Ábrányi Kornél, Liszt Ferenc, Thill Nándor és még sok, hozzájuk hasonló, áldozatokra kész ember nevével találkozhat itt az olvasó. Olyanokéval, akik tevékenységükkel végül is előkészítették az Országos Daláregyesület megalakításának igényét.

A dalostalálkozók, nemzetközi és hazai fesztiválok, zenei rendezvények, hangszeres és énekkari együttesek felsorolására ma már csak a teljesség igénye nélkül gondolhatunk. A tanulmánykötet szerzői sem erre a lehetetlenre kívánnak törekedni. S az

utolsó 5–6 esztendő tapasztalatainak összegzésekor még így is meghökkentően sok központi rendezvényre kell utalniuk – csak példaként! – az *Eszme és gyakorlat – patikamérlegen* fejezetben. A még el nem végzett feladatok, utalásszerűen sejtetett problémák megoldatlansága mellett, mindezt hatalmas eredménynek könyvelhetjük el.

Plakát, műsorfüzet-borító, címlap, igen sok fotó és kottarészlet segít a többszólamú kórusnevelés történetének áttekintésében.

Hübert Ildikó